
KAUNAS UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
LITHUANIAN SOCIAL RESEARCH CENTRE
VYTAUTAS MAGNUS UNIVERSITY

Ingrida
Gečienė-Janulionė

THE CONTRIBUTION OF MIGRANTS TO
COUNTRIES OF ORIGIN: THE CASE OF
LITHUANIAN MIGRANTS IN THE UNITED
KINGDOM

Summary of doctoral dissertation
Social Sciences, Sociology (S 005)

Vilnius, 2019

The doctoral dissertation was carried out at the Lithuanian Social Research Centre in 2015–2019 in accordance with the right granted to Kaunas University of Technology, Lithuanian Social Research Centre and Vytautas Magnus University (2011 June 8, order No. V-1019).

Scientific supervisor:

- Chef Research Scientist Dr. Meilutė Taljūnaitė (Lithuanian Social Research Centre, Social Sciences, Sociology – S 005).

The dissertation will be defended at the Council of Sociology of Kaunas University of Technology, Lithuanian Social Research Centre and Vytautas Magnus University.

Chairman:

- Prof. Dr. Vytis Čiubrinskas (Vytautas Magnus University, Social Sciences, Sociology – S 005)

Members:

- Chef Research Scientist Dr. Vladas Gaidys (Lithuanian Social Research Centre, Social Sciences, Sociology – S 005)
- Chef Research Scientist Dr. Violetta Anna Parutis (University of Essex, Institute for Social and Economic Research, Social Sciences, S 005)
- Senior research Scientist Dr. Kristina Šliavaityė (Lithuanian Social Research Centre, Social Sciences, Sociology – S 005)
- Assoc. Prof. Dr. Rūta Žiliukaitė (Vilnius University, Social Sciences, Sociology – S 005)

The public defence of the dissertation will be held at the meeting of the Council of Sociology at 1:00 PM on 19 December 2019 in the Lithuanian Social Research Centre, A. Goštauto st. 9, Conference Hall, Vilnius, Lithuania.

The summary of the dissertation was sent out on 19 November 2019.

The dissertation is available at the libraries of Kaunas University of Technology, Lithuanian Social Research Centre and Vytautas Magnus University.

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
LIETUVOS SOCIALINIŲ TYRIMŲ CENTRAS
VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

Ingrida
Gečienė-Janulionė

MIGRANTŲ INDĖLIS KILMĖS ŠALIMS:
LIETUVOS MIGRANTŲ JUNGTTINĖJE
KARALYSTĖJE ATVEJIS

Mokslo daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, sociologija (S 005)

Vilnius, 2019

Mokslo daktaro disertacija rengta 2015–2019 metais Lietuvos socialinių tyrimų centre pagal doktorantūros teisę, suteiktą Kauno technologijos universitetui, Lietuvos socialinių tyrimo centrui ir Vytauto Didžiojo universitetui (2011 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. V–1019).

Mokslinė vadovė:

- vyriaus. m. d., dr. Meilutė Taljūnaitė (Lietuvos socialinių tyrimų centras, socialiniai mokslai, sociologija S 005)

Mokslo daktaro disertacija ginama Kauno technologijos universiteto, Lietuvos socialinių tyrimo centro ir Vytauto Didžiojo universiteto sociologijos krypties taryboje:

Pirmininkas:

- prof. dr. Vytis Čiubrinskas (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, sociologija, S005)

Nariai:

- vyriaus. m. d. dr. Vladas Gaidys (Lietuvos socialinių tyrimų centras, socialiniai mokslai, sociologija, S 005)
- vyresn. m. d. dr. Violetta Anna Parutis (University of Essex, Institute for Social and Economic Research, Social Sciences, S 005)
- vyresn. m. d. dr. Kristina Šliavaitė (Lietuvos socialinių tyrimų centras, socialiniai mokslai, sociologija, S 005)
- doc. dr. Rūta Žiliukaitė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, sociologija, S 005)

Disertacija bus ginama viešame sociologijos krypties tarybos posėdyje 2019 m. gruodžio 19 d. Lietuvos socialinių tyrimų centre

Adresas: A. Goštauto g. 9, Konferencijų salė, Vilnius

Disertacijos santrauka išsiųsta 2019 m. lapkričio 19 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Kauno technologijos universiteto, Lietuvos socialinių tyrimo centro ir Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekose.

Research question

In the context of globalized mass migration, countries of origin suffer from declining labour, brain drain, reduced tax collection, an aging population and so on. Migration is changing the demographic structure and resource distribution of societies of origin. While the discourse on migration issues and their solutions has been prevalent in the politics, media and research of the countries of origin, the increasing role of migrants in the economic, social, cultural and political life of the countries of origin has gradually reaffirmed over the last decade. In their country of origin, migrants can help “open doors to global labour markets, trade, business, cultural exchange and diplomacy, and often bring home new ideas, skills and financial assets” (Omelaniuk et al. 2013, 23). Because of their close links with their country of origin, migrants can act as mediators between both societies. The contribution made by migrants requires appropriate measures to promote the contribution of migrants to the well-being of the country of origin.

During the years of independence about 706 thousand people left the country or almost one fifth (19.2%) of the Lithuanian population (European Migration Network, 2019a). It is estimated that there are about 1.3 million Lithuanians living outside Lithuania (Ministry of Foreign Affairs, 2017). The United Kingdom (hereafter the UK) has the largest number of Lithuanian migrants in the European Union. According to official statistics provided by the states, the UK has over 212,000, Norway and Germany 48,000 each and Ireland 36,000 Lithuanians (European Migration Network, 2019b). The migration rates of Lithuanian society reveal both the high level of emigration and the great potential of migrants’ contribution to their country of origin. However, the contribution of migrants, its types and modes of expression to the country of origin have not been thoroughly investigated in Lithuania, and the mechanisms and impact of migrants’ contributions have not been systematically analyzed. The results of such a study would help to better target the state migration policy and to apply more efficient measures promoting the contribution of migrants. This led to raising the main question of the thesis – what determines the contribution of migrants to the well-being of their country of origin and what are the peculiarities of this contribution process?

The novelty of the research

In the context of the prevailing discourse on the negative effects of migration and the problems they pose, the contribution of migration to the country of origin is new and little researched, not only in Lithuania but also abroad. There are more studies of the economic contribution of migrants: financial remittances, establishing home country business and facilitation of economic development. It is only in recent years that the social contribution of migrants has been highlighted, for example Levitt introduced a new term specifically for this type of contribution, social remittances (Levitt 1998). It is also argued that knowledge transfer contributes more to the welfare of the country of origin than financial aid, investment, etc. (Kuznetsov 2010; 2013). The research of contribution process to countries of origin is most lacking (Tabar 2014), and especially impact studies (Nowicka 2015, 10). So far there is little research on this topic not only in Lithuania but also abroad.

Exploration of the topic

Research on the processes of emigration in Lithuania is already widely developed and covers many areas, therefore, this review mentions those areas that are valuable for the dissertation research. The situation of migrants in foreign countries is extensively studied and their strategies of identity change and integration are analyzed (Čiubrinskas 2004, 2005, 2008, 2009, 2010, 2013; Gečienė 2008, 2011; Kripienė 2006, 2007, 2008, 2011, 2012; Kuznetsovienė 2008, 2009, 2010, Kuzmickaite 2004, 2006, 2008, 2012, 2013; Taljūnaitė and Labanauskas 2009 and many others). It should be noted, however, that the studies mentioned do not pay much attention to migrants' contribution to their country of origin.

The latter topic is partly covered by several publications. Čiubrinskas, in his article "To Be of Use for Your Own Country – Missionary Identity of the Lithuanian transmigrants" (2006), explores the migrants' values in relation to assistance to Lithuania and the social and cultural attitudes of returning migrants. The same author in other publication "Returning with Resources: Social Remittances and the Uncertain Belonging of Transatlantic Remigrants" (2018) discusses the links between transmigrants identity with several types of social remittances and the associated challenges of

reintegration into Lithuanian society. Gečienė and co-authors, based on a survey commissioned by the Office of the Prime Minister of the Republic of Lithuania, provide respondents' insights on the potential economic, cultural and social contribution of migrants to Lithuania's well-being (Gudelis, Gečienė & Jakulevičienė 2012; Gečienė & Matulaitis 2012). Bagdonavičienė, in her article "Support of the Emigrated Lithuanians for the Restoration of the State of Lithuania" also gives excellent examples of the role of migrants in the development of their country of origin (Bagdonavičienė 2009). A more detailed historical overview of the contribution of migrants to the present day is provided by Gečienė and Kanopkaitė 2015 in the collective monograph "Diaspora' Professionals: How to Mobilize Them for Creating of Lithuania Wellbeing". However, their research is limited to mentions of organizations and actors and forms of contribution, without analyzing the modalities, effects, and factors of the contribution.

The contribution of migrants in other countries is largely explored in economic terms, linked to financial remittances, business and economic development in the country (Light, Zhou and Kim 2002; Newland and Tanaka 2010; Plaza and Radha 2011; Rodriguez-Montemayor 2012; Brinkerhoff 2012; Kuznetsov 2010, 2013 and others). However, other forms of contribution are very little explored (De Haas 2007, Nowicka and Sherbaja 2016). Levitt, 1998, has made the largest contribution to research into the social contribution of migrants to their country of origin. She introduced the term "social remittances" as "norms, practices, identities, and social capital" and examined their impact on countries of origin (Levitt 1998, 927). Recently, the social benefits of migrants are increasingly referred to as social remittances (Kapur 2010, 19; Omelaniuk et al. 2013, 47). It is argued that migrants can be an important source or mediator of research and innovation, technology transfer and skills development (Plaza and Radha 2011, 20). By exploiting the cultural capital of migrants acquired in the host country, countries of origin can benefit from the transfer of cultural and civic awareness and experience (Brinkerhoff 2012, 77). It also draws attention to the "subtle and dynamic effect of migration's 'social remittances' in reshaping political understandings, expectations, and norms" (Kapur 2010, 19). It is emphasized that the mobilization of migrants' knowledge and skills can play an even more effective role in promoting the development of their countries of origin than financial remittances or investments (Johnsonir Sedaca 2004, 73; Kuznetsov 2010, 2013). Since 2012 several

articles have appeared covering the influence of social remittances on the empowerment of women in the country of origin (Lodigiani and Salomone 2012; Akkoyunlu 2013), and the links between social remittances and social capital (Markley 2012). In 2016 several important articles were published about the wider social contribution of Central and Eastern European migrants to their country of origin (Grabowska and Engbersen 2016, Karolak 2016, Sandu 2016), impact of social contribution on social change in countries of origin (Dzieglewski 2016), and barriers to social contribution (Garapich 2016, Nevin-skaitė 2016). To explain the difference in return activity, the following factors are distinguished: gender, age, socioeconomic status, inclusion in the host country, migrant networks (Burgess 2014; Ahmadov and Sasse 2016).

Nevertheless, both in Lithuania and abroad there is a particular lack of research on migrants' contribution process and its impact on countries of origin. These aspects of the contribution of migrants are partially addressed by Tabar (2014), who examined the three stages of the transferring process of political remittances: mobilization, transfer and impact. Forms of political mobilization in host countries, such as manifestations, electoral campaigning, etc., and various actors such as ethnic and religious organizations, schools, etc. are considered (Vertovec 2005, Tabar 2014). Gudelis reveals the mobilizing role of Lithuanian diaspora organizations in discussing one aspect of their mission – helping their country of origin (Gudelis 2015). The channels of migrants' contribution transfer are distinguished: migrants' travel or return to their countries of origin, social networks of migrants (Perez-Armendariz and Crow 2010); media (Boccagni, Lafleur and Levitt 2015). In terms of impact, it is discussed how migrants' reproduce traditional gender roles (King et al. 2006) or free women from family relationships (Taylor et al. 2006), help to increase purchasing power, reduce poverty and harm in disasters, invest in housing, land, health, education and business in their country of origin (Plaza and Radha 2011, 7,11).

Research object. Remittances of Lithuanian migrants to Lithuania.

The aim of the study is to investigate what factors influence the contribution of Lithuanian migrants to the development of their country of origin and to reveal the peculiarities of this process.

Research objectives:

1. To develop a theoretical model for analysing the contribution of migrants by examining theories that analyse the migrants' remittances;
2. To examine the actors and forms of the migrants remittances;
3. Identify motivations, incentives and barriers for migrants to contribute;
4. Investigate the stages of the process of migrants' contribution: mobilization, transfer and impact;
5. Identify the factors (demographic and other) that influence the remittances of migrants.

Thesis statements:

1. Higher education, social status and keeping ties with the country of origin have a greater positive impact on the contribution to the country of origin than other socio-demographic factors. In other words, higher education, social status and intensified communication with the country of origin make the remittances more likely;
2. The migrant habitus has a very important influence on the contribution to the country of origin. In the case of migrants contribution to the well-being of the country such habitus includes the need to remit, social activism, desire to maintain Lithuanian identity, pursuit of Lithuania's progress and prosperity, etc.). Such habitus can be taken over while living in the country of origin and reinforced or gained in the host country;
3. Migrant organizations and special programs promoting the contribution of migrants play an important role in mobilizing and transferring social remittances as well as enabling of their impact on wellbeing of country of origin.
4. The contribution made by migrants affects at least half of Lithuania's population and covers many areas of the country of origin – economic, cultural, social and political.
5. Theoretical analysis model of the study of migrants' contributions to the country of origin, based on theory of transnationalism, some theoretical insights of Bourdieu's theory of social practice and newest migration - development nexus debate, by examining the

actors, motivation, incentives and barriers, mobilization, transfer and impact of migrants' remittances, allow comprehensively analyse migrants' contribution to the country of origin.

Theoretical framework

Migrants' remittances in this study are defined as „material (e.g., money, objects) or non-material (e.g. imaginaries, norms) objects of transactions between migrants and non-migrants (Nowicka and Šerbedžija 2016, 1). These are not stable transaction objects, but objects that transform while being transferred (mutable mobiles) and therefore „denotes an object that also functions as a process“ (Nowicka and Sherbjaya 2016, 14). Therefore, the remittances of migrants can be analysed as different objects and their transfer process through the relationship between migrants and non-migrants as actors of the transaction. These actors can be individuals or groups of individuals, and contributions can be both individual and collective. The contribution of migrants can be influenced both at the micro level (individual motivation, socio-demographic factors and values, attitudes) and at the macro level (incentives – natural disasters, financial crises, wars or other conflicts or origins in the country of origin, factors of the country's means of attracting the deposit, etc.).

Most migration theories (Neo-classical, Historical-structuralist, New economics of Labour Migration, Household livelihood, etc.) seek to explain the causes of migration and pay little attention to the contribution of migrants to their countries of origin. Therefore, the theoretical basis of the research is based on the theory of transnational migration, which is most relevant to analysis of the contribution of migrants to their countries of origin. To further explore migrants' resources and forms of contribution, and to explore the links between migrants' contributions and the development of their countries of origin, this theory is complemented by some theoretical insights of Bourdieu's theory of social practice and recent insights into the links between migration and development. The theory of transnational migration emphasizes the persistent links of migrants with their country of origin, which have a major impact on the contribution they make to their country of origin. Aspects of Bourdieu's theory of social practice help to systematize the contribution provided, to reveal the role of habitus and to examine the contribution

provided by different sociodemographic groups. Recent theoretical insights into the links between migration and development highlight the importance of motivation and incentives to contribute, as well as the different impact of different types of contributions on the development of countries of origin.

The advantages of all three theoretical approaches are used to construct a theoretical model of analysis. This model includes incentives and motivation to contribute, the different actors and types of contribution, and the stages of the remittances transfer process: mobilization, transfer and impact. The model is used to structure and analyse research data.

Research data and methods

In order to investigate in detail the contribution of Lithuanian migrants to the host country and Lithuania, one foreign country, the UK, is chosen. This choice is based on the understanding that a broad scope of foreign countries would be more of a hindrance than an advantage for a thorough analysis of the problem. The UK is selected according to several criteria: it is the largest host country for Lithuanian migrants in the EU and attracted many different socioeconomic groups of migrants in comparison with other countries of Lithuanian migrants' destination.

Research methods choice is based on the principle of method triangulation and include quantitative and qualitative research methods:

- 1.) 2013-2018 surveys of Lithuanians from different foreign countries on their condition and needs. These surveys were ordered by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania and conducted by the public opinion and market research centre Vilmorus. The primary data of these surveys (survey data in Excel or SPSS format) and secondary data (reports of surveys of Lithuanians abroad) allow to reveal the dynamics of migrant contribution over time and to compare the motivation and scope of the contribution of different sociodemographic groups;
- 2.) 2014 survey of 512 Lithuanian diaspora members from different foreign countries conducted by the author together with colleagues for the project "Exploiting the potential of Lithuanian diaspora professional networks". The analysis of the results of this study helps to analyse the overall contribution situation of one of the migrant

- groups, the diaspora professionals, as well as the factors, motivations, and barriers for their contribution to Lithuania well-being;
- 3.) 2016-2019 semi-structured interviews with 30 migrants with different demographic characteristics from Lithuania living in UK conducted by the author for this study. The analysis of these interviews helps to investigate in more depth the situation, types, components and expression of migrants contribution to Lithuania;
  - 4.) 2018 December a representative Lithuanian population survey (N = 1000) commissioned by the author for this dissertation. Four questions were included in the Omnibus of Population Opinion Survey conducted by the public opinion and market research centre Vilmorus. The data analysis of received data helps to investigate the scope of the potential contribution of migrants;
  - 5.) 2018-2019 three cases studies of Lithuanian migrants' contribution programs in Lithuania – LT Big Brother, Talent for Lithuania and Create for Lithuania were conducted by the author. The program implementation data provided on the websites of these programs and interviews with program coordinators were used as data sources in the analysis of these case studies. The analysis partially reveals the impact of migrants' contributions on the scientific, business and public sectors.

Content of the doctoral dissertation

The doctoral dissertation consists of four major parts: introduction, two main sections, and conclusions. The introduction describes the importance, the novelty, and the objectives of the study. The first part of the dissertation discusses three theoretical approaches: transnational migration theory, Bourdieu's theory of social practice, and recent theoretical insights into the links between migration and development. A theoretical analysis model based on the explanatory power of these three theoretical approaches is also presented. It covers the following aspects of the contribution of migrants to their country of origin: incentives and motivation to contribute, different actors and types of contribution and the stages of the remittances transfer

process - mobilization, transfer and impact.

The second part presents the analysis of primary (survey data in Excel or SPSS format, interview data) and secondary data (survey reports of Lithuanians abroad) structured according to the theoretical analysis model. On the basis of the theoretical part, the incentives and motivation to contribute, the different actors and types of contribution, the stages of the remittances transfer process – mobilization, transfer and impact – are analysed. The main focus is on the positive aspects of Lithuanian migrants remittances, which contributes to the development of the country.

At the end of the dissertation, the results of the research on the contribution of migrants are discussed and conclusions are formulated. The arguments in support of the thesis statements are presented. Guidelines for further research on the contribution of migrants are discussed.

Results and conclusions

The contribution made by migrants has become very important recently in the context of globalization, increased migrant flows and social changes in the countries of origin in the broad sense. In addition to the financial remittances sent by migrants, the impact of other types of migrants' contributions on the development of societies of origin by changing its values, attitudes and behaviour has been explored. While the contribution of third-country migrants is most often examined, it is also noticeable that countries with relatively high gross domestic product and a human capital index, such as the countries which have been admitted to the European Union (including Lithuania) in 2004 and 2007 are also experiencing high levels of emigration and consequently migrants' contributions. However, only the case of Polish migrants (Nowicka and Sherbedzia 2016, Grabowska and Garapich 2016, Grabowska and Engbersen 2016, White 2016, Dzieglewski 2016, Karolak 2016, etc.) is analysed more extensively, so the case study of Lithuanian migrants remittances contributes to these European post-communist countries studies.

In examining the factors influencing the contribution of migrants to the country of origin, transnational theory and some complementary aspects of Bourdieu's theory of social practice and recent theoretical insights into the links between migration and development have been used. The

choice of these theoretical approaches was due to the inability of previous macro-level theories to explain new migration trends and the low attention paid to the contribution of migrants to their countries of origin. Selected theoretical approaches provide theoretical tools for analysing migrants' contributions. The transnational theory focuses on social relations between migrants and their country of origin, and the two-way circulation of these contributions, Bourdieu's theoretical insights explain the power relations of migrants and the influence of habitus on both contribution and acceptance. Recent theoretical insights on migration and development provide tools for the analysis of migrants' remittances through motivation, incentives and effects on countries of origin. These three theoretical approaches are perfectly complementary and allow for a comprehensive exploration of the migrants' contribution for their country of origin.

The advantages of each of these three theoretical approaches discussed were used to develop a model for the theoretical analysis of the contribution of migrants. This model focuses on migrants' contribution actors, types of remittances, motivation and incentives, and the process of transferring remittances: mobilization, transfer, and impact. The advantage of this theoretical model of migrants' contribution analysis is the consistent and processual approach to migrants' contribution to countries of origin. This model, developed by the author, avoids the often fragmented analysis of migrant contributions in countries of origin and allows for a comprehensive analysis of this phenomenon. It may be useful to other researchers in examining the migrants' contribution situation in their countries of origin or comparing the migrants' contribution process in different countries of origin.

The results of the dissertation study's analysis of the contribution of migrants to Lithuania's well-being confirmed the results of previous studies which revealed the greater contribution of diaspora professionals to their countries of origin (e.g. Kuznetsov 2013). Migrants with higher education, scientists and managers of companies and institutions that could be classified as professionals of the Lithuanian diaspora were more likely to say they participate in Lithuanian public life and make various forms of contribution. Conversely, the group of Lithuanians living abroad who said they did not participate and did not intend to participate in Lithuanian public life consisted of migrants without higher education and workers. Within the diaspora group of professionals keeping strong ties

with Lithuanian colleagues and professional organizations increases the likelihood that a person will be willing or is already active to contribute to Lithuania several times. These results confirmed the first thesis statement, that higher education, social status, and communication with the country of origin have a more positive impact on the contribution to the country of origin than other socio-demographic factors.

In addition to the influence of education and strong ties with Lithuania, three other closely related factors were revealed – participation in organizations uniting Lithuanians abroad, wish to preserve Lithuanian identity and attitude that the progress and prosperity of Lithuania is very important. In their own way, these factors reflect migrants' attitudes towards maintaining ties with Lithuania. However, about one-tenth of migrants do not and do not intend to contribute to Lithuania's well-being, said that it is not important for them to maintain their Lithuanian identity, they do not participate in migrant organizations and do not care about Lithuania's progress and prosperity. Interview data reveal that often such reluctance to contribute is associated with a negative attitude towards Lithuania, its people and culture, and is strongly emotionally coloured by expressing deep emotional grief for country of origin.

The research results suggest that there is an altruistic and patriotic motivation to contribute to Lithuania's well-being and motivation to realize oneself, to use one's knowledge and experience. This responds to the two main motivations identified by Kuznetsov (2013), but can be complemented by a more "lifestyle" motivation for young migrants to engage in fun activities and stay with people they like. Analysing specific programs to promote migrants' contributions also revealed that financial incentives are not the most important factor and that greater motivation is associated with the opportunity to make a difference in the life of their country of origin. This broadens the range of motivational factors discussed by other researchers. In addition, the study revealed that migrants' motivation to contribute, to participate in Lithuanian public life and to diaspora organizations is determined by their dispositions transferred from their previous life in Lithuania or acquired while living abroad. This confirms the second thesis statement that the migrant habitus (in the case of a contribution, it is a disposition to contribute to the well-being of the country of origin, disposition of being socially ac-

tive, etc.) taken over while living in the country of origin and reinforced in the host country plays a very important role.

Lithuanians abroad mostly contribute to the development of Lithuania with their financial remittances, supporting their relatives. The amount of financial remittances is almost the same as received European Union funding for the same period in Lithuania. Surveys show that remittances are sent by almost half of Lithuanian migrants. Such contributions are made by both highly-skilled and less-skilled or educated migrants, but for low-skilled migrants this is probably the only type of contribution (along with charity) they make. Highly skilled migrants contribute in many other ways, most notably by raising the profile of Lithuania in their countries of residence, transferring their experience and knowledge, and participating in civic / political activities. A significant part of migrants also contributes through consumption: they buy Lithuanian products, promotes tourism and go for vacation themselves in Lithuania.

The survey revealed that other forms of remittances are practiced by a smaller proportion of migrants, but they are no less important: charity, establishing contacts between their country of stay and Lithuania, investing and others. Qualitative interview data reveals that each type of remittances (economic, cultural, social, symbolic and civic / political) has a much broader range of contributions and that each type of contribution is very useful. Both surveys and qualitative interviews revealed that Lithuanian migrants in particular see their contribution to Lithuania's well-being through the prism of their professional competences, such as entrepreneurs, managers of companies or institutions through investment, business creation, scientists through participation in collaborative research, artists – through the development of Lithuanian culture.

Furthermore, the surveys data also reveal the considerable potential of migrants to contribute to Lithuania's well-being. According to results of the general surveys of Lithuanians abroad, there are about 15% of those who do not yet contribute to Lithuania's well-being and / or participate in Lithuanian public life but would like to contribute. According to results of the survey of Lithuanian diaspora professionals, about 20-30% of them who do not yet contribute would like to do this, besides, about one third of those who already contribute want to contribute more. Given the significant potential of contribution, more information on the contribution

forms could be provided and additional incentives proposed to increase their motivation to contribute.

Incentives for Lithuanians abroad to contribute in a relatively stable situation in Lithuania (no conflicts, wars, major natural disasters) depend on several factors: the economic situation of the host country of migration (financial remittances to Lithuania decreased during the financial crisis 2008-2009), activity of migrants and diaspora organizations and attitudes towards contributions, the attitude of the Lithuanian authorities and society towards migrants, and special measures to promote the contribution to the life and well-being of Lithuania. This significantly adds to the range of incentives for migrant input discussed by foreign researchers (e.g. Brinkerhoff 2012).

Obstacles to providing contributions are primarily related to the negative attitude of the Lithuanian authorities and society towards Lithuanians living abroad, unfavourable Lithuanian government policy towards migrants, insufficient attention of the Lithuanian authorities to the diaspora, and lack of readiness of Lithuanian state institutions to accept contributions. Other identified barriers relate to negative societal phenomena such as corruption, bureaucracy and discrimination. Obstacles include a lack of information on cooperation, complicated legal regulation and restrictions, and a lack of opportunities for cooperation. Barriers are also associated with personal limitations such as a lack of time, limited financial resources, lack of companionship and a lack of skills.

The mobilization of the contribution of migrants is usually done through diaspora organizations through indirect and direct mobilization. Indirect mobilization of contribution takes place through the maintaining and development of national identity, traditions, cultural education. Direct remittances mobilization takes place through fundraising or charity events, special projects and campaigns. In addition, contribution mobilization through diaspora organizations opens up more opportunities than personal ones by creating broader relationships and providing a higher social status for the leader of the organization, which facilitates access to institutions of both host and home countries. Special programs of Lithuanian institutions and organizations, such as LT Big Brother, Talent for Lithuania, Create for Lithuania and other programs in the fields of science and culture, also contribute significantly to the mobilization of migrants' contributions. This supports the third

thesis statement that migrant organizations and special programs play an important role in mobilizing and transferring migrants' remittances.

The transfer of migrants' contributions can take place from a distance, by returning to the country of origin or continuously migrating from one country to another. There are no obstacles to provide contribution remotely, moreover, sometimes more significant contributions can be made from a distance without losing direct access to resources, be it work at foreign universities, companies or public authorities. Keeping strong ties with Lithuania, both individuals and institutions in particular, is essential for the transfer of remittances, as such contacts increase the likelihood of active and potential contributions. This activity is related to time spent in Lithuania, as active in sense of contribution migrants tend to visit Lithuania more frequently and spend more time there than migrants who are only potentially wishing to remit or do not want to remit. There are a variety of remittances channels available – from phone, email, social networks, to meetings abroad, etc. Contributing by returning to country of origin is also very important because of the transfer of knowledge, skills and even work culture.

Analysing the extent of the contribution of migrants, it was revealed that more than half of the Lithuanian population has close family members living abroad. Lithuanians are most aware of the cultural and economic remittances of their relatives. More than half of Lithuanian residents say that their relatives who live abroad seek to expand their mental horizons, get to know own country, other countries and cultures and share new ideas and knowledge with people in Lithuania. Nearly half of the residents point out that outgoing relatives make an economic contribution: they send or bring money for daily expenses and invest in Lithuania (buy flats, houses, invest in companies, etc.). Fewer respondents agreed that outgoing relatives have set up a business in Lithuania or are engaged in trade, but this still accounts for almost a quarter of respondents. Besides, a third of respondents agreed that outgoing relatives encourage values change and make a political contribution. One of the negative effects of foreign Lithuanians would be help or encouragement to emigrate. The results confirm the fourth thesis statement that the contribution of migrants make impact on the majority of the Lithuanian population and covers many areas of the country of origin – economic, cultural, social and political / civic.

The analysis of the programs promoting the contribution of migrants in Lithuania revealed that the impact of attracted migrants' contribution,

although difficult to measure, is huge. In the case of the “Create for Lithuania” program alone, about 60% of the project participants (highly educated Lithuanians who have work experience abroad) retain work in the public sector in Lithuania, implementation of the project proposals themselves saves Lithuania about 330 million euros, but the main impact is made by the project participants who remain to work in a leading position of public institutions, where they can significantly influence the entire public or business sector. This insight from the study supports Kuznetsov’s theoretical assumption that the form of migrants’ contribution that has the greatest impact on the development of the country of origin is institutional reform. In addition, the impact of migrants’ contribution to changing cultural attitudes, working culture in Lithuania, strengthening Lithuanian transnational networks and enhancing the professionalism of program participants was also highlighted in all studied programs.

The dissertation study allowed a comprehensive assessment of the contribution of migrants from motivation and incentives to remit to the impact of that contribution. Thus, the results of the study confirmed the fifth thesis statement, which claims that theoretical analysis model of the study of migrants’ contributions to the country of origin, based on theory of transnationalism, some theoretical insights of Bourdieu’s theory of social practice and newest migration - development nexus debate, by examining the actors, motivation, incentives and barriers, mobilization, transfer and impact of migrants’ remittances, allow comprehensively analyse migrants’ contribution to the country of origin. Thus, this model of analysis can be easily applied to the complex analysis of the contribution of migrants from other countries or to the comparison of the contribution of migrants from several countries.

The results of analysis of the contribution of Lithuanian migrants to their country of origin allow to reveal the uniqueness of the region of the European post-communist countries in the research of the contribution of migrants on a global scale, as previous analysis of migrants’ remittances usually was focused on migrants from third world countries. As recently some researchers notice, analysing the behaviour of migrants from post-communist countries, which are relatively more industrialized, with relatively high-income and education, can significantly alter previous theoretical insights (Brinkerhoff, Johnson, and Gudelis 2019) and thus can contribute to the development of theoretical framework of migrants’ contribution to their countries of origin.

LIST OF PUBLICATIONS

1. Gečienė-Janulionė, Ingrida (2018). Migration and Welfare State: the Coherence Between Welfare State, Migratory Regimes and Migration Flows. *Philosophy/Sociology*, t. 29, No.4. p. 298–305. (in Lithuanian).
2. Young-Jun Lee, Hiroaki Sugiura, and Ingrida Gečienė (2017). Stay or Relocate: The Roles of Networks After the Great East Japan Earthquake. *Social Network Analysis of Disaster Response, Recovery, and Adaptation*, ed. by E.C. Jones and A. J. Faas, Elsevier, p.223-238.
3. Gečienė, Ingrida (2016). Paradoxes of Family Life Trajectories in Soviet and Post-Soviet Life Strategies. *The Soviet Past in the Post-Socialist Present: Methodology and Ethics in Russian, Baltic and Central European Oral History and Memory Studies*, ed. by M. Ilic and D. Leinartė, Routledge, p. 71-91.

LIST OF PRESENTATIONS

1. Gečienė, I. Understanding of Social Impact of Migrants' Contribution for Home Country Development. International conference of IMISCOE network Conceptual and Methodological Approaches. Malmö, Sweden, June 26-28, 2019.
2. Gečienė, I. Migrants' Potential to Contribute For Home Country Development: Lithuanian Case. International conference The Migration Conference 2018. Lisbon, Portugal, June 26-28, 2018.
3. Gečienė, I. Diaspora as a builder of bridges between host and home countries. International conference Building Bridges in a Complex World. Chania (Crete), Greece, July 6-8, 2017.
4. Gečienė, I. Diaspora potential to contribute for home country development: Lithuanian case. International conference Twenty five years later (1991-2016): between Soviet past and unclear European and Eurasian future. Budapest, Hungary, November 25-26, 2016.
5. Gečienė, I. Impact of highly skilled migrants on home country development: Lithuanian case. International conference of

- IMISCOE network Migration and Development. Prague, Czech Republic, June 30-July 2, 2016.
6. Gečienė, I. Diaspora professionals: how to mobilize them to create home country wellbeing. International conference Baltic Symposium 2016: Cutting Edges of Europe. London, United Kingdom, April 20, 2016.
  7. Gečienė, I. Cooperation of Diaspora Professionals with the Country of Origin: Lithuanian case. International conference BSA Annual Conference 2016 – Global Societies: Fragmenting and Connecting. Birmingham, United Kingdom, April 6-8, 2016.

ABOUT THE AUTHOR

Education

- 2015-2019. PhD Studies in Sociology, Lithuanian Social Research Centre, Lithuania (joint program between Vytautas the Great University, Lithuanian Social Research Centre and Kaunas technological university).
- 1996-1997. MSc in Politics and Society, Warsaw, Poland (joint program between Central European University (HU) and Lancaster University (UK)).
- 1991-1995. BSc in Sociology, Vilnius University, Lithuania.

Academic experience

- 2001-2012. Lecturer at Vilnius University, Vilnius, Lithuania. Courses in English: Social Research Methodology and Methods, Political Transformation of Post-Communist Societies, and Communication theory and research methods. Courses in Lithuanian: Social Research Methodology and Methods, Sociology of Communication, Political Sociology, Sociology, Structure and Functions of Family.
- 2009-2017. Researcher at Lithuanian Social Research Centre, Vilnius, Lithuania.
- 2011-2012. Researcher at Vilnius University Faculty of Philosophy.
- 2002-2009. Researcher at Social Research Institute, Vilnius, Lithuania.
- 1993-2001. Researcher at Lithuanian Institute of Philosophy and Sociology, Vilnius, Lithuania.

Other work experience

- 2006-2019. Director of Institute of Social Innovations, Vilnius, Lithuania.
- 2006-2008. Research programme leader at Public Policy and Management Institute, Vilnius, Lithuania.

Research projects

- 2015-2017. „Subjective Security in Volatile Geopolitical Context: Traits, Factors and Individual Strategies“ (No.GER-004/2015), financed by Lithuanian Science Council (National science

- research programme “Welfare Society”). Project coordinator – Lithuanian Social Research Centre.
- 2013-2015. “Research on the Use of Lithuanian Diaspora Professional Network Potential” (No. MIP-13353), financed by Lithuanian Science Council. Project consortium coordinator – Mykolas Romeris University.
- 2012-2013. „Representations of Democratisation Process in Lithuania in Individual Consciousness” (No. SIN-12012), financed by Lithuanian Science Council (National science research programme “Social challenges for National Security”). Project coordinator – Lithuanian Social Research Centre.
- 2011-2013. “Analysis of Innovation Networks in Lithuania and Their Integration in European Research Area (No. MIP-114), financed by Lithuanian Science Council. Project consortium coordinator – Lithuanian Social Research Centre.
- 2011-2012. The Use of Potential of Lithuanian Diaspora for Country Welfare Creation: The Good Practice of EU Countries”, financed by Lithuanian Prime Minister Office. Project leader – Mykolas Romeris University.
- 2010-2012. “Soviet Memories in Post-communist Lithuanians Trajectories of Life: relationships between public and private discourses”, financed by Lithuanian Science Council (National science research programme “State and nation: heritage and identity”). Project leader – Vilnius University.

Scientific interests

Migration, social stratification, sociology of culture, sociology of politics, social and educational policy, political sociology, and methodology of social research.

Email: gecieneingrida@gmail.com

MIGRANTŲ INDĖLIS KILMĖS ŠALIMS: LIETUVOS MIGRANTŲ JUNG TINĖJE KARALYSTĖJE ATVEJIS

DISERTACIJOS SANTRAUKA

Problema ir aktualumas. Globalizacijos sąlygomis vykstant masinei migracijai kilmės šalyse kenčia dėl mažėjančios darbo jėgos, protų nutekėjimo, sumažėjusio mokesčių surinkimo, visuomenės senėjimo ir pan. Dėl migracijos kinta kilmės šalių visuomenių demografinė struktūra ir resursų pasiskirstymas. Nors migracijos sukeltų problemų ir jų sprendimų diskursas yra vyraujantis kilmės šalių politikoje, žiniasklaidoje ir moksliniuose tyrimuose, pastarąjį dešimtmetį pamažu vėl atkreipiamas dėmesys į didėjančią pozityvų migrantų vaidmenį ekonominiame, socialiniame, kultūriniame ir politiniame kilmės šalių gyvenime. Savo kilmės šaliai migrantai gali padėti „atverti duris į pasaulio darbo rinkas, paskatinti plėtotis prekybą, verslą, inicijuoti kultūrinius mainus ir diplomatinis santykius, perduoti naujas idėjas, įgūdžius ir finansinį pajėgumą“ (Omelandiuk ir kt. 2013, 23). Kadangi migrantai palaiko artimus ryšius su savo kilmės šalimi, tai jie gali veikti kaip tarpininkai tarp abiejų visuomenių. Migrantų teikiamas indėlis skatina imtis atitinkamų migrantų indėlio į šalies gerovę pritraukimo skatinimo priemonių.

Per nepriklausomybės metus iš šalies išvyko apie 706 tūkst. arba beveik penktadalis (19,2 proc.) Lietuvos gyventojų (Europos migracijos tinklas, 2019a). Skaičiuojama, kad už Lietuvos ribų gyvena apie 1,3 milijono lietuvių ir save iš Lietuvos kildinančių žmonių (Užsienio reikalų ministerija, 2017). Jungtinė Karalystė (toliau JK) yra daugiausiai priglaudusi migrantų iš Lietuvos Europos Sąjungoje. Pagal valstybių pateiktus oficialius statistinius duomenis JK gyvena virš 212 tūkst., Norvegijoje ir Vokietijoje – po 48 tūkst., Airijoje – 36 tūkst. lietuvių (Europos migracijos tinklas, 2019b). Lietuvos visuomenės migracijos rodikliai atskleidžia tiek didelį migracijos mastą, tiek ir didelį migrantų indėlio kilmės šaliai potencialą. Tačiau Lietuvoje nėra išsamiai ištirtas migrantų teikiamas indėlis, jo tipai ir raiška kilmės šaliai, nėra sistemiskai išanalizuoti migrantų indėlio perdavimo mechanizmai ir poveikis. Tokio tyrimo rezultatai padėtų tikslingiau formuoti

valstybės migracijos politiką bei efektyviau taikyti migrantų indėlių skatinčias priemones. Tai paskatino iškelti pagrindinį disertacijos klausimą – nuo ko priklauso migrantų prisidėjimas prie kilmės šalies gerovės ir kokie yra šio indėlio teikimo proceso ypatumai?

Temos naujumas ir reikšmė. Vyraujančio neigiamų migracijos padarinių ir jų keliamų problemų diskurso fone migracijos teikiamas indėlis kilmės šaliai yra nauja ir mažai tyrinėta ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Daugiau yra tyrinėtas ekonominis migrantų indėlis: finansinės perlaidos, gimtosios šalies verslo ir ekonomikos vystymas. Tik pastaraisiais metais atkreiptas dėmesys į migrantų teikiamą socialinį indėlį, pavyzdžiui, Levitt 1998 m. specialiai šiai indėlio rūšiai įvedė naują terminą “socialinės perlaidos” (angl. social remittances) (Levitt 1998). Be to, teigiama, kad žinių perdavimas labiau prisideda prie kilmės šalies gerovės kėlimo, nei finansinė pagalba, investavimas ir pan. (Kuznetsov 2010; 2013). Labiausiai trūksta indėlio kilmės šalims proceso (Tabar 2014), ir ypač poveikio tyrimų (Nowicka 2015, 10). Kol kas tyrimų šia tema yra mažai ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje.

Temos iširtumas. Lietuvos emigracijos procesų tyrimai jau plačiai išplėtoti ir apima labai daug sričių, tad šioje apžvalgoje paminėtos tos sritys, kurios vertingos disertacijos tyrimui. Plačiai tyrinėjama migrantų situacija užsienio šalyse, atliekama jų tapatybės kaitos ir integracijos strategijų analizė (Čiubrinskas 2004, 2005, 2008, 2009, 2010, 2013; Gečienė 2008, 2011; Kripienė 2006, 2007, 2008, 2011, 2012; Kuznecovienė 2008, 2009, 2010, Kuzmickaitė 2004, 2006, 2008, 2012, 2013; Taljūnaitė ir Labanauskas 2009 ir daugelis kitų). Visgi tenka pastebėti, kad paminėtuose tyrimuose gana mažai yra skiriama dėmesio į migrantų teikiamą gražą kilmės šaliai.

Pastarąją temą iš dalies nagrinėja keletas publikacijų: Čiubrinskas savo straipsnyje „Būti naudingam savo tėvynei – misionieriškasis lietuvių transmigrantų identitetas“ (2006) gilinaisi į išeivijos vertybines nuostatas pagalbos Lietuvai atžvilgiu bei kokias socialines bei kultūrinės nuostatas atsiveža grįžtantys į tėvynę migrantai, kitoje publikacijoje „Grįžimas su ištekiais: socialinės perlaidos ir transatlantinių remigrantų neapibrėžtas priklausymas“ (2018) autorius aptaria remigrantų tapatumo sąsajas su keliomis socialinių perlaidų rūšimis bei susijusius iššūkius reintegruoti į Lietuvos visuomenę; Gečienė su bendraautoriais, remdamasi Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybos užsakymu atlikto tyrimo duomenimis,

pateikia respondentų išvalgas apie galimą migrantų ekonominį, kultūrinį ir socialinį indėlį į Lietuvos gerovės kūrimą (Gudelis, Gečienė ir Jakulevičienė 2012; Gečienė ir Matulaitis 2012); Bagdonavičienė savo straipsnyje „Pasaulio lietuvių parama atkuriant Lietuvos valstybę“ taip pat pateikia puikius pavyzdžius apie migrantų vaidmenį savo šalies vystymesi (Bagdonavičienė 2009). Plačiau išnagrinėta migrantų indėlio istorinė apžvalga iki šių dienų pateikiama Gečienės ir Kanopkaitės 2015 m. parengtame kolektyvinės monografijos „Diasporos profesionalai: kaip juos telkti kuriant Lietuvos gerovę“ skyriuje „Diasporos indėlis į Lietuvos gerovės kūrimą“. Tačiau jų tyrimuose apsiribojama organizacijų bei veikėjų ir indėlio formų paminėjimais, neanalizuojant indėlio perdavimo būdų, poveikio ir veiksmų.

Užsienyje migrantų teikiamas indėlis daugiausiai yra tyrinėjamas ekonominiu aspektu, siejant jį su finansinėmis perlaidomis, šalies verslo ir ekonomikos vystymu (Light, Zhou ir Kim 2002; Newland ir Tanaka 2010; Plaza ir Radha 2011; Rodriguez-Montemayor 2012; Brinkerhoff 2012; Kuznetsov 2010, 2013 ir kiti). Tačiau kitos indėlio formos yra labai mažai ištyrinėta sritis (De Haas 2007, Nowicka ir Šerbedžija 2016). Didžiausią indėlį socialinės migrantų naudos tyrinėjimų srityje yra atlikusi jau minėta Levitt, 1998 m. apibrėždama terminą “socialinės perlaidos” kaip “normas, praktikas, tapatybes ir socialinį kapitalą” ir nagrinėdama jų įtaką kilmės šalims (Levitt 1998, 927). Pataruoju metu migrantų teikiama socialinė nauda vis dažniau pavadinama socialinėmis perlaidomis (Kapur 2010, 19; Omelaniuk ir kiti sud. 2013, 47). Teigiama, kad migrantai gali būti svarbus tyrimų ir inovacijų, technologijų perdavimo ir igūdžių lavinimo šaltinis ar tarpininkas (Plaza ir Radha 2011, 20). Panaudojant migrantų kultūrinį kapitalą, įgautą priimančioje šalyje, kilmės šalys gali gauti naudos perimdamos kultūrinį ir pilietinį sąmoningumą bei patirtį (Brinkerhoff 2012, 77). Taip pat atkreipiamas dėmesys į „subtilų ir dinamišką migracijos „socialinių perlaidų“ efektą performuojant politinį supratimą, lūkesčius ir normas“ (Kapur 2010, 19). Pabrėžiama, kad migrantų žinių ir igūdžių mobilizavimas gali vaidinti netgi efektyvesnį vaidmenį skatinant jų kilmės šalių vystymąsi nei finansinės perlaidos ar investicijos (Johnson ir Sedaca 2004, 73; Kuznetsov 2010, 2013). Nuo 2012 m. pasirodė keli straipsniai, aptariantys socialinių perlaidų įtaką moterų kilmės šalyje įgalinimui (Lodigiani ir Salomone 2012; Akkoyunlu 2013), socialinių perlaidų ir socialinio kapitalo sąsajas (Markley 2012). 2016 m. pasirodė publikacijos apie platesnį Centrinės ir Rytų Europos migrantų socialinį indėlį

savo kilmės šaliai (Grabowska ir Engbersen 2016, Karolak 2016, Sandu 2016), socialinio indėlio įtaką socialiniams pokyčiams kilmės šalyse (Dzieglewski 2016), kliūtis priimant socialinį indėlį (Garapich 2016, Nevinskaitė 2016). Siekiant paaiškinti skirtingą gražos aktyvumą, išskiriami šie veiksniai: lytis, amžius, socioekonominis statusas, į(si)traukimas į priimačiosios šalies gyvenimą, migrantų tinklai (Burgess 2014; Ahmadov ir Sasse 2016).

Tiek Lietuvoje, tiek užsienyje ypač trūksta indėlio perdavimo proceso bei poveikio kilmės šalims tyrimų. Šie migrantų indėlio aspektai iš dalies paliesti Tabar (2014), nagrinėjusio tris politinio indėlio perdavimo proceso etapus: mobilizaciją, perkėlimą ir poveikį. Nagrinėjamos politinės mobilizacijos priimančiosiose šalyse formos, pvz., manifestacijos, rinkiminė agitacija ir pan., bei skirtingi veikėjai, pvz.: etninės ir religinės organizacijos, mokyklos ir pan. (Vertovec 2005, Tabar 2014). Gudelis atskleidžia Lietuvos diasporų organizacijų mobilizuojantį vaidmenį aptardamas vieną iš jų misijos aspektų – pagalbą Lietuvos valstybei (Gudelis 2015). Išskiriami indėlio cirkuliacijos kanalai: migrantų kelionės ar grįžimas į kilmės šalis, migrantų socialiniai tinklai (Perez-Armendariz ir Crow 2010); žiniasklaida (Boccagni, Lafleur ir Levitt 2015). Poveikio atžvilgiu, nagrinėjama, kaip migrantų perlaidos reprodukuoja tradicinius lyčių vaidmenis (King ir kt. 2006) ar atlaisvina moteris nuo šeimyninių ryšių (Taylor ir kt. 2006), padeda padidinti perkamąją galią, sumažinti skurdą ir žalą ištikus nelaimėms, padeda sutaupyti ir panaudoti pinigus investavimui į gyvenamąjį būstą, žemę, sveikatą, išsimokslinimą ir verslą (Plaza ir Radha 2011, 7,11).

Tyrimo objektas. Lietuvos migrantų teikiamas indėlis Lietuvai.

Tyrimo tikslas yra ištirti, kokie veiksniai turi įtakos Lietuvos migrantų prisidėjimui prie kilmės šalies vystymosi ir atskleisti šio proceso ypatumus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išnagrinėjus migrantų indėlį nagrinėjančias teorijas, sukurti teorinį indėlio teikimo analizės modelį;
2. Išnagrinėti Lietuvos migrantų indėlio veikėjus ir formas;
3. Išsiaiškinti migrantų motyvaciją, paskatas ir kliūtis teikti indėlį;
4. Ištirti migrantų indėlio perdavimo proceso etapus: mobilizaciją, perkėlimą ir poveikį;
5. Nustatyti veiksnius (demografinius ir kitus), darančius įtaką indėlio teikimui.

Ginamieji disertacijos teiginiai:

1. Aukštasis išsilavinimas, socialinė padėtis ir ryšių palaikymas su kilmės šalimi turi didesnę pozityvų poveikį indėlio teikimui kilmės šaliai nei kiti socio-demografiniai veiksniai. Kitaip tariant, aukštasis išsilavinimas, socialinė padėtis ir intensyvesnis ryšių palaikymas su kilmės šalimi labiau padidina indėlio teikimo galimybę.
2. Labai svarbią įtaką indėlio teikimui kilmės šaliai turi migranto habitus (indėlio atveju tai poreikis prisidėti prie kilmės šalies gerovės, socialinis aktyvumas, noras išlaikyti lietuviškumą, Lietuvos pažangos ir gerovės siekimas ir pan.), perimtas dar gyvenant kilmės šalyje ir sustiprintas priimančioje šalyje.
3. Migrantų organizacijos ir specialios migrantų indėlių skatinančios programos atlieka didelį vaidmenį migrantų indėlio teikimo mobilizavimui, perdavimui ir poveikiui užtikrinti.
4. Migrantų teikiamo indėlio poveikį patiria beveik pusė Lietuvos gyventojų ir šis poveikis apima daugelį kilmės šalies sričių – ekonominę, kultūrinę, socialinę ir politinę.
5. Transnacionalinės migracijos, P. Bourdieu socialinės praktikos ir šalių vystymosi teorijomis pagrįstas migrantų indėlio kilmės šaliai tyrimo teorinis analizės modelis, kuriame nagrinėjama indėlio veikėjai, motyvacija, paskatos ir kliūtys, indėlio teikimo mobilizacija, perteikimas ir poveikis, leidžia visapusiškai atskleisti migrantų teikiamą indėlį ir jo teikimui įtaką darančius veiksnius.

Tyrimo teorinis pagrindas. Migrantų indėlis (angl. remittances) šiame darbe yra apibrėžiamas kaip materialiniai (pvz., pinigai, dovanos, labdara ir pan.) ir nematerialiniai (informacija, vertybės, normos ir pan.) transakcijų tarp migrantų ir ne migrantų objektai (Nowicka ir Šerbedžija 2016, 1). Tai nėra stabilūs transakcijų objektai, bet kintantys transakcijų metu (angl. mutable mobiles) ir todėl „turi proceso funkciją“ (Nowicka ir Šerbedžija 2016, 14). Todėl galima migrantų indėlių analizuoti kaip skirtingus objektus ir jų perdavimo procesą per santykius tarp migrantų ir nemigrantų, kaip transakcijos veikėjų. Šie veikėjai gali būti tiek individai, tiek individų grupės, bei indėlis gali būti tiek individualus, tiek kolektyvinis. Migrantų indėlio teikimui gali daryti įtaką tiek mikro lygmens (individo motyvacija, socio-demografiniai veiksniai bei vertybės, nuostatos), tiek makro lygmens

(paskatos (angl. incentives) – kilmės šalyje kylančios stichinės nelaimės, finansinės krizės, karai ar kt. konfliktai ar kilmės šalies priemonės pritraukti indėlių ir pan.) veiksniai.

Dauguma migracijos teorijų (neoklasikinė, istorinė-struktūralistinė, darbo migracijos ekonomikos, šeimos ūkio pragyvenimo ir kt.) siekia paaiškinti, kokios priežastys lemia migraciją ir mažai kreipia dėmesio į migrantų indėlių kilmės šalims. Todėl teoriniam tyrimo pagrindui yra pasitelkiama labiausiai su indėlio teikimu susijusi – transnacionalinės migracijos teorija. Siekiant giliau išnagrinėti migrantų išteklius ir indėlio formas bei išanalizuoti sąsajas tarp migrantų indėlio ir kilmės šalių vystymosi, ši teorija papildoma Bourdieu socialinės praktikos teorijos bei naujausių migracijos ir vystymosi sąsajų teorinėmis išvalgomis. Transnacionalinės migracijos teorija pabrėžia išliekančius nuolatinius migrantų ryšius su kilmės šalimi, kurie daro didelį poveikį teikiamam indėliui kilmės šaliai. Bourdieu socialinės praktikos teorijos aspektai padeda sistematizuoti teikiamą indėlių, atskleisti habitus vaidmenį bei išnagrinėti teikiamą indėlių skirtingose sociodemografinėse grupėse. Naujausios migracijos ir vystymosi sąsajų teorinės išvalgos atskleidžia motyvacijos ir paskatų teikti indėlių svarbą bei skirtingų indėlių rūšių skirtingą poveikį kilmės šalių vystymuisi.

Siekiant sukurti teorinį analizės modelį pasitelkiami visų trijų teorijų privalumai. Šis modelis apima paskatas ir motyvaciją teikti indėlių, skirtingus veikėjus bei indėlio rūšis, indėlio perdavimo proceso etapus: mobilizaciją, perkėlimą ir poveikį. Modelis naudojamas tyrimo duomenims struktūruoti bei analizuoti.

Tyrimo duomenys ir metodai. Siekiant išsamiai ištirti Lietuvos migrantų teikiamą indėlių priimančiai šaliai bei Lietuvai, pasirenkama viena užsienio šalis – JK, suprantant, kad išsamiam problemos analizavimui plati užsienio šalių apimtis būtų labiau kliūtis, nei privalumas. JK pasirinkta pagal kelis kriterijus: tai daugiausiai migrantų iš Lietuvos priimanti šalis ES, turinti galias migrantų integracijos tradicijas, be to, svarbus ir šios šalies platus migrantų iš Lietuvos demografinis spektras, nes šioje šalyje, skirtingai nuo Airijos, Ispanijos bei Norvegijos, yra nemažas skaičius migrantų su aukštesniu išsilavinimu.

Tyrimo metodai, remiantis metodų trianguliacijos principu, apima kiekybinius ir kokybinius tyrimo metodus:

1. 2013-2018 m. užsienio lietuvių iš įvairių šalių apklausų apie jų būklę ir poreikius duomenys. Šios apklausos buvo vykdomos Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos užsakyму. Apklausas vykdė visuomenė nuomonės ir rinkos tyrimų centras UAB Vilmorus. Apklausų metu buvo apklausti 18 m. ir vyresni užsienio lietuviai, gyvenę užsienyje ne mažiau 6 mėn. Šių apklausų pirminiai (apklausų duomenys Excel ar SPSS formatu) ir antriniai (užsienio lietuvių apklausų ataskaitos) duomenys leidžia atskleisti migrantų indėlio dinamiką laike bei palyginti skirtingų sociodemografinių grupių indėlio teikimo motyvaciją bei apimtis;
2. 2014 m. autorės kartu su kitais tyrėjais atlikto kiekybinio (512 respondentų užsienio lietuvių iš įvairių šalių) tyrimo „Lietuvos diasporos profesionalų tinklų potencialo panaudojimo tyrimas“ pirminiai duomenys, susiję su migrantų indėliu. Šio tyrimo rezultatų analizė padeda išanalizuoti bendrą vienos iš migrantų grupių – diasporos profesionalų – indėlio teikimo situaciją ir jai darančius veiksnius, motyvaciją ir kliūtis teikti indėlį;
3. 2016-2019 m. autorės šiai disertacijai atlikti pusiau struktūruotų interviu su 30 įvairių demografinių charakteristikų migrantų iš Lietuvos JK. Šių interviu analizė padeda giliau ištirti indėlio Lietuvai teikimo situaciją, indėlio tipus, komponentus ir raišką;
4. 2018 m. gruodžio mėn. 1-9 d. autorės šiai disertacijai užsakytos reprezentatyvios Lietuvos gyventojų apklausos (N = 1000) duomenys, autorės prašymu įdedant keturis klausimus į gyventojų nuomonės tyrimų Omnibusą, siekiant ištirti potencialaus migrantų indėlio poveikio mastą;
5. 2018-2019 m. autorės atlikta trijų užsienio lietuvių indėlį skatinančių programų Lietuvoje atvejų – „LT Big Brother“, „Talentai Lietuvai“ ir „Kurk Lietuvai“ – analizė, remiantis šių programų internetinėse svetainėse pateiktų programos įgyvendinimo duomenų ir autorės atliktų interviu su programų koordinatoriiais duomenimis. Ši analizė leidžia iš dalies atskleisti migrantų indėlio daromą poveikį mokslo, verslo ir viešajam sektoriams.

Disertacijos struktūra. Disertacijos pirmoje dalyje aptariamos trys pagrindinės teorinės priegigos: transnacionalinės migracijos teorija, Bourdieu socialinės praktikos teorijos bei naujausių migracijos ir vystymosi sąsajų teorinės išvalgos. Taip pat pateikiamas teorinis analizės modelis, pagrįstas šių trijų teorinių priegigų aiškinamosios galios privalumais. Jame aptariami šie migrantų indėlio aspektai: paskatos ir motyvacija teikti indėlį, skirtingi veikėjai bei indėlio rūšys, indėlio perdavimo proceso etapai: mobilizacija, perkėlimas ir poveikis.

Antrame skyriuje pateikiama pirminių (apklausų duomenys Excel ar SPSS formatu, atliktų interviu duomenys) ir antrinių duomenų (užsienio lietuvių apklausų ataskaitos) analizė, struktūruota pagal teorinį analizės modelį. Remiantis teorinės dalies pagrindu, analizuojamos paskatos ir motyvacija teikti indėlį, skirtingi veikėjai bei indėlio rūšys, indėlio perdavimo proceso etapai: mobilizacija, perkėlimas ir poveikis. Daugiausia orientuojamasi į pozityvų Lietuvos migrantų indėlį, kuris prisideda prie šalies vystymo.

Disertacijos pabaigoje aptariami migrantų indėlio tyrimo rezultatai, suformuluojamos išvados. Pristatomi išskeltus ginamuosius teiginius patvirtinantys argumentai. Aptariamos tolesnių migrantų indėlio tyrimų gairės.

Išvados

Migrantų teikiamas indėlis globalizacijos, išaugusių migrantų srautų ir kilmės šalių socialinių pokyčių plačiaja prasme kontekste pastaruoju metu įgavo labai didelę reikšmę. Imtasi nagrinėti ne tik migrantų siunčiamų finansinių perlaidų kiekį ir poveikį kilmės šalių ekonomikai, bet ir kitų migrantų indėlio rūšių poveikį kilmės šalių visuomenių vystymuisi keičiant jos vertybes, nuostatas ir elgesio praktikas. Nors dažniausiai nagrinėjamas trečiųjų šalių migrantų indėlis, vis dėlto pastebima, kad ir tokios šalys, kurios turi sąlyginai didelį bendrąjį vidaus produktą bei žmogiškojo kapitalo indeksą, kaip 2004 ir 2007 m. priimtos į Europos Sąjungą šalys (tarp jų ir Lietuva), taip pat patiria didelius emigracijos mastus ir atitinkamai – migrantų indėlį. Visgi plačiau išnagrinėtas tik Lenkijos migrantų atvejis (Nowicka ir Šerbedžija 2016, Grabowska ir Garapich 2016, Grabowska ir Engbersen 2016, White 2016, Dzieglewski 2016, Karolak 2016 ir kt), tad šioje

disertacijoje tiriamas Lietuvos migrantų indėlio atvejis papildo posocialistinių šalių migrantų indėlio kilmės šalims studijas.

Nagrinėjant migrantų teikiamo indėlio kilmės šaliai veiksnius ir jų sąveiką, empirinio tyrimo teoriniu pagrindu pasitelkta transnacionalinė teorija ir ją papildantys Bourdieu socialinės praktikos teorijos aspektai bei naujausios migracijos ir vystymosi sąsajų teorinės išvalgos. Šių teorinio pagrindo pasirinkimą lėmė ankstesnių makro lygio teorijų nepajėgumas paaiškinti naujų migracijos tendencijų bei mažas dėmesys migrantų indėliui. Pasirinktos teorinės priegos pateikia teorinius įrankius migrantų indėlio analizei per transnacionalinės teorijos dėmesį socialiniams ryšiams tarp migrantų ir jų kilmės šalies ir šių ryšių dėka veikiančiai indėlio cirkuliacijai abejomis kryptimis, Bourdieu socialinės praktikos teorijos išvalgų dėka išskiriamus skirtingus migrantų kapitalus ir atitinkamas indėlio rūšis, atskleidžiamą migrantų ir ne migrantų galios santykius bei habitus įtaką tiek indėlio teikimui, tiek priėmimui, bei naujausių migracijos ir vystymosi teorinių išvalgų išplėtotą motyvacijos, paskatų ir poveikio kilmės šalims analizę. Šios trys teorinės priegos puikiai viena kitą papildo ir įgalina kompleksiskai ištirti migrantų indėlio teikimo procesą.

Siekiant sukurti migrantų indėlio teorinės analizės modelį buvo pasitelkti visų trijų aptartų teorinių priegų privalumai. Šiame modelyje koncentruojamasi ties migrantų indėlio veikėjais, indėlio rūšimis, motyvacija ir paskatomis, indėlio perdavimo procesu: mobilizacija, perdavimu ir poveikiu. Šio teorinės migrantų indėlio analizės modelio pranašumas – nuoseklus ir procesinis požiūris į migrantų indėlių kilmės šalims, įgalinantis migrantų indėlio teikimo situaciją nagrinėti kompleksiskai. Šis autorės sukurtas modelis padeda išvengti dažnai būdingo migrantų indėlio kilmės šalims nagrinėjimo fragmentiškumo ir gali būti naudingas kitiems tyrėjams, nagrinėjant jų šalių migrantų indėlio situaciją ar palyginant migrantų indėlio teikimo procesą skirtingose kilmės šalyse.

Disertacijos tyrimo metu atliktos migrantų indėlio Lietuvos gerovei analizės rezultatai patvirtino ankstesnių tyrimų rezultatus, kuriuose atskleistas diasporos profesionalų didesnis indėlis savo kilmės šalims (pvz., Kuznetsov 2013). Migrantai su aukštuoju išsilavinimu, mokslininkai ir įmonių, įstaigų vadovai, kuriuos galima būtų priskirti prie Lietuvos diasporos profesionalų, dažniau teigė dalyvaujantys Lietuvos viešajame gyvenime ir teikiantys įvairių formų indėlių. Ir atvirkščiai, užsienio lietuvių grupę,

kuri teigė nedalyvaujantys ir neketinantys dalyvauti Lietuvos viešajame gyvenime, daugiau sudaro migrantai, neturintys aukštojo išsilavinimo, darbininkai. Pačioje diasporos profesionalų grupėje ryšių palaikymas su Lietuvos bei gyvenamosios šalies kolegomis ir profesinėmis organizacijomis kelis kartus padidina tikimybę, kad asmuo bus nusiteikęs teikti ar jau aktyviai teikia indėlį Lietuvai. Šie rezultatai patvirtinto 1 ginamąjį teiginį, kad aukštasis išsilavinimas, socialinė padėtis ir ryšių palaikymas su kilmės šalimi turi didesnę pozityvų poveikį indėlio teikimui kilmės šaliai nei kiti socio-demografiniai veiksniai.

Be išsilavinimo ir ryšių palaikymo su Lietuva įtakos indėlio teikimui buvo atskleisti ir kiti trys vienas su kitu stipriai susiję veiksniai – dalyvavimas užsienio lietuvių vienijančiose organizacijose ir požiūriai į lietuviybės išsaugojimo bei Lietuvos pažangos ir gerovės svarbą. Kiekvienas savaip šie veiksniai atspindi migrantų požiūrį į ryšių su Lietuva išlaikymą. Prie Lietuvos gerovės neprisidedantys ir neketinantys prisidėti teigė apie dešimtadalį migrantų, nes jiems nesvarbus lietuviybės išlaikymas, kurie nedalyvauja migrantų organizacijose, kuriems nesvarbi Lietuvos pažanga ir gerovė, kurie nenori ryšio su Lietuva. Interviu duomenys atskleidžia, kad dažnai toks nenoras prisidėti susijęs su neigiamu požiūriu į Lietuvą, jos žmones ir kultūrą, yra stipriai emociškai nuspalvintas išsakant galias emociškas nuoskaudas savo šaliai.

Atlikto tyrimo duomenys leidžia daryti prielaidą, kad vyrauja altruistinė, patriotiškumu ir grąža Lietuvai paremta motyvacija teikti indėlį Lietuvos gerovei bei galimybės realizuoti save, panaudoti savo žinias ir patirtį motyvacija. Tai atliepia Kuznetsov (2013) išskirtas dvi pagrindines motyvacijas, tačiau jas galima papildyti jauniems migrantams labiau būdinga „gyvenimo būdo“ motyvacija, susijusia su užsiėmimu įdomia veikla ir būvimu su patinkančiais žmonėmis. Taip pat analizuojant konkrečias migrantų indėlio skatinimo priemonių programas buvo atskleista, kad finansinės paskatos nėra pačios svarbiausios, didesnė motyvacija yra siejama su suteikta galimybe padaryti pokytį savo kilmės šalies gyvenime. Tai praplečia motyvacinių veiksmų spektrą aptariamą kitų tyrėjų. Be to, tyrimas atskleidė, kad migrantų motyvacija teikti indėlį, dalyvauti Lietuvos viešajame gyvenime ir diasporos organizacijose yra nulemta jų dispozicijų perkeltų iš Lietuvos ar įgytų gyvenant užsienio šalyje. Tai patvirtina 2 ginamąjį teiginį, kad labai svarbią įtaką indėlio teikimui

kilmės šaliai turi migranto habitus (indėlio atveju tai poreikis prisidėti prie kilmės šalies gerovės, socialinis aktyvumas ir pan.), perimtas dar gyvenant kilmės šalyje ir sustiprintas priimančioje šalyje.

Daugiausiai užsienio lietuviai prisideda prie Lietuvos vystymo savo finansinėmis perlaidomis, remdami savo artimuosius, kurios savo dydžiu nuo 2004 m. siekia per tą patį laikotarpį gautas iš Europos Sąjungos lėšas. Apklausos rodo, kad finansines perlaidas siunčia arti pusės lietuvių migrantų. Tokį indėlį teikia tiek aukštos, tiek ir žemesnės kvalifikacijos ar išsilavinimo migrantai, tačiau žemos kvalifikacijos migrantams tai bene vienintelė (kartu su labdara) indėlio rūšis, kurią jie teikia. Aukštos kvalifikacijos migrantai prisideda dar daugeliu kitų būdų, iš kurių dažniausiai minimi yra Lietuvos vardo garsinimas savo gyvenamosiose šalyse, savo patirties ir žinių perdavimas bei dalyvavimas pilietinėje/politinėje veikloje. Taip pat nemaža dalis prisideda per vartojimą: perka lietuvišką produkciją, skatina turizmą ir patys atostogauja Lietuvoje.

Tyrimas atskleidė, kad kitos indėlio formos yra praktikuojamos mažesnės dalies migrantų, bet nėra mažiau svarbios: labdara, kontaktų tarp savo buvimo šalies ir Lietuvos atstovų užmezgimo, investavimas ir kitos. Kokybiniai interviu duomenys atskleidžia, kad daromo indėlio rūšių kiekvienoje iš indėlio formų (ekonominio, kultūrinio, socialinio, simbolinio ir pilietinio/politinio) yra žymiai didesnis spektras ir kiekviena iš indėlio rūšių yra labai naudinga. Be to, tiek apklausos, tiek kokybiniai interviu atskleidė, kad visų pirma lietuvių migrantai savo indėlį į Lietuvos gerovę mato per savo profesinių kompetencijų prizmę, pavyzdžiui verslininkai, įmonių ar įstaigų vadovai per investicijas, verslo kūrimą, mokslininkai – per dalyvavimą bendroje mokslinėje veikloje, menininkai – per Lietuvos kultūros vystymą.

Visgi tyrimo duomenys atskleidžia ir nemažą migrantų potencialą prisidėti prie Lietuvos gerovės. Tų, kurie dar neprisideda prie Lietuvos gerovės ir/ar nedalyvauja Lietuvos viešajame gyvenime, bet norėtų prisidėti bendroje užsienio lietuvių apklausoje yra apie 15 proc., diasporos profesionalų apklausoje – apie 20-30 proc., o apie trečdalis iš jau prisidedančių diasporos profesionalų galėtų prisidėti daugiau. Atsižvelgiant į tyrimo metų atskleistą nemažą indėlio teikimo potencialą, galėtų būti teikiama daugiau informacijos apie prisidėjimo galimybes bei taikomos papildomo paskatinimo priemonės, didinant jų motyvaciją prisidėti.

Paskatos užsienio lietuviams teikti indėlių, esant gana stabiliai padėčiai Lietuvoje (nėra konfliktų, karų, didelių stichinių nelaimių), priklauso nuo migracijos tikslo šalies ekonominės situacijos (per finansinę krizę 2008-2009 m. finansinės perlaidos Lietuvai sumažėjo), pačių migrantų, diasporos organizacijų aktyvumo ir požiūrio į indėlio teikimą, Lietuvos valdžios ir visuomenės požiūrio į migrantus ir specialių priemonių, skatinančių prisidėjimą prie Lietuvos gyvenimo ir jos gerovės. Tai ženkliai papildo migrantų indėlio paskatų spektrą, aptariamą užsienio tyrėjų (pvz., Brinkerhoff 2012).

Kliūtys teikti indėlių visų pirma yra siejamos su neigiamu Lietuvos valdžios ir visuomenės požiūriu užsienio lietuvių atžvilgiu, nepalankia Lietuvos vyriausybės politika migrantų atžvilgiu, nepakankamu Lietuvos valdžios dėmesiu diasporai, Lietuvos valstybinių institucijų nepasiruošimu priimti indėlių. Kitos įvardintos kliūtys susijusios su neigiamais visuomenės reiškiniais, tokiais kaip korupcija, biurokratija ir diskriminacija. Taip pat buvo išsakytos kliūtys apimančios informacijos apie bendradarbiavimą stoka, sudėtingą teisinį reguliavimą ir apribojimus, bei bendradarbiavimo galimybių trūkumą. Be to, kliūtys yra siejamos ir su asmeniniais apribojimais – laiko trūkumu, ribotais finansiniais ištekliais, bendraminčių trūkumu ir reikiamų įgūdžių stoka.

Migrantų indėlio mobilizacija dažniausiai vyksta diasporos organizacijų pagalba, kurios vykdo tiek netiesioginį, tiek tiesioginį indėlio mobilizavimą. Netiesioginis indėlio mobilizavimas vyksta per diasporos organizacijų tautinio identiteto, tradicijų, kultūrinio švietimo, lietuviškumo palaikymą ir ugdymą. Tiesioginis indėlio mobilizavimas vyksta per lėšų paramai ar daiktų labdarai rinkimą renginių metu, specialius projektus ir akcijas. Be to, indėlio mobilizavimo organizavimas per diasporos organizacijas atveria daugiau galimybių, nei asmeninis, nes sukuria platesnius ryšius bei suteikia aukštesnį organizacijos vadovo socialinį statusą, kuris palengvina priėjimą prie valstybinių institucijų. Prie migrantų indėlio mobilizavimo ženkliai prisideda ir Lietuvos institucijų ir organizacijų specialios programos, tokios kaip LT Big Brother, „Talentai Lietuvai“, „Kurk Lietuvai“ ir kitos programos mokslo ir kultūros srityse. Tai patvirtina 3 ginamąjį teiginį, kad migrantų organizacijos ir specialios migrantų indėlių skatinančios programos atlieka didelį vaidmenį migrantų indėlio teikimo mobilizavimui, perdavimui ir poveikiui užtikrinti.

Migrantų indėlio perkėlimas gali vykti tiek nuotoliniu būdu, tiek

grįžtant į kilmės šalį, tiek nuolat migruojant iš vienos šalies į kitą. Nematoma kliūčių teikti indėlį nuotoliniu būdu, o kartais nuotoliniu būdu galima teikti net svaresnį indėlį, nei grįžus ir praradus tiesioginį priėjimą prie išteklių, ar tai būtų darbas užsienio universitetuose, įmonėse ar valdžios institucijose, ar galimybės mobilizuoti indėlį (pvz., padėti sukontaktuoti Lietuvos įmonėms, universitetams ir pan.). Indėlio perkėlimui labai svarbus ryšių su Lietuva palaikymas tiek su asmenimis ir ypač institucijomis, nes toks ryšių palaikymas padidina tikimybę tiek aktyviai, tiek potencialiai teikti indėlį. Indėlio teikimo aktyvumas yra susijęs su laiku, praleistu Lietuvoje, nes aktyvūs indėlio teikėjai dažniau lankosi Lietuvoje ir praleidžia joje daugiau laiko, nei potencialūs indėlio teikėjai ir ypač neaktyvūs indėlio teikėjai. Galimi indėlio teikimo kanalai yra patys įvairiausi – nuo telefono, e-pašto, socialinių tinklų, iki susitikimų užsienyje ir panašiai. Indėlio teikimas grįžtant yra taip pat labai svarbus dėl žinių, įgūdžių ir net darbo kultūros perdavimo.

Analizuojant migrantų indėlio poveikio apimtis buvo atskleista, kad daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų turi artimų šeimos narių, gyvenančių užsienio šalyse. Lietuvos gyventojai daugiausiai pastebi kultūrinį ir ekonominį išvykusių artimųjų indėlį. Daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų teigia, kad išvykę artimieji skatina plėsti akiratį, pažinti šalį, kitas šalis ir kultūras bei pasidalina naujomis idėjomis, žiniomis su žmonėmis Lietuvoje. Arti pusės gyventojų pažymi, kad išvykę artimieji perteikia ekonominį indėlį: atsiunčia ar atveža pinigų kasdieninėms išlaidoms bei investuoja Lietuvoje (perka butus, namus, investuoja į įmones ir pan.). Mažiau respondentų pritarė, kad išvykę artimieji yra įkūrę įmonę Lietuvoje ar verčiasi prekyba, tačiau tai vis tiek sudaro beveik ketvirtadalį respondentų. Taip pat verta paminėti, kad beveik trečdalis respondentų pritarė, kad išvykę artimieji skatina keisti vertybes ir perteikia politinį indėlį. Kaip vienas iš neigiamų užsienio lietuvių daromų poveikių Lietuvos gerovei būtų pagalba ar skatinimas emigruoti. Gauti rezultatai patvirtina 4 ginamąjį teiginį, kad migrantų teikiamo indėlio poveikį patiria didžioji Lietuvos gyventojų dalis ir šis poveikis apima daugelį kilmės šalies sričių – ekonominę, kultūrinę, socialinę ir politinę/pilietinę.

Migrantų indėlį skatinančių programų Lietuvoje analizė atskleidė, kad pritraukto migrantų indėlio poveikis yra nors ir sunkiai išmatuojamas, tačiau didžiulis. Vien „Kurk Lietuvai“ programos atveju, priklausomai nuo

metų apie 60 proc. projekto dalyvių pasilieka dirbti viešajame Lietuvos sektoriuje, pačių projektų pasiūlymų įgyvendinimas sutaupo Lietuvai apie 330 milijonų eurų, tačiau didžiausią poveikį turi projektų dalyvių pasilikimas dirbti valstybinėse institucijose lyderiaujančioje pozicijoje, kurioje jie gali daryti daug didesnę poveikį visai kuruojamai viešojo sektoriaus ar verslo sričiai. Ši tyrimo išvalga atliepia Kuznetsov pateiktą teorinę prielaidą, kad didžiausią poveikį kilmės šalies vystymuisi daranti migrantų indėlio forma yra institucinės reformos. Be to, visų programų atvejais buvo pabrėžtas migrantų indėlio poveikis keičiant kultūrinės nuostatas, darbo kultūrą Lietuvoje, stiprinant lietuvių transnacionalinius tinklus bei keliant programų dalyvių profesionalumą.

Disertacijos tyrimas leido įvairiapusiškai įvertinti migrantų teikiamą indėlį nuo motyvacijos ir paskatų teikti indėlį iki to indėlio poveikio. Tad tyrimo rezultatai leido patvirtinti pirmąjį disertacijos ginamąjį teiginį, kuriame tvirtinama, kad transnacionalinės migracijos, Bourdieu socialinės praktikos ir naujausiomis migracijos ir vystymosi sąsajų teorinėmis išvalgomis pagrįstas migrantų indėlio kilmės šaliai tyrimo teorinis analizės modelis, kuriame nagrinėjama indėlio veikėjai, motyvacija, paskatos ir kliūtys, indėlio teikimo mobilizacija, perteikimas ir poveikis, leidžia visapusiškai atskleisti migrantų teikiamą indėlį ir jo teikimui įtaką darančius veiksnius. Tad šis analizės modelis gali būti lengvai pritaikomas kitų šalių migrantų indėlio kompleksinei analizei ar kelių šalių migrantų indėlio palyginimui.

Atliktas Lietuvos migrantų indėlio teikimo tendencijų tyrimas bei jo rezultatų analizė leidžia atskleisti Europos posocialistinių šalių regiono išskirtinumą migrantų indėlio tyrinėjimuose pasauliniu mastu, nes ankstesnė migrantų indėlio kilmės šalims analizė koncentravosi ties migrantais iš skurdžių ir mažai išsilavinusių trečiojo pasaulio šalių. Kaip pastebi tyrėjai, posocialistinių santykinai labiau industrializuotų, palyginti aukštų pajamų ir išsilavinimo šalių migrantų elgesio analizė gali gerokai pakoreguoti ankstesnes teorines išvalgas (Brinkerhoff, Johnson ir Gudelis 2019) ir taip prisidėti prie tolesnio migrantų indėlio kilmės šalims teorinio vystymo.

PUBLIKACIJŲ IR PRANEŠIMŲ SĄRAŠAS

Publikacijos disertacijos tema

1. Gečienė-Janulionė, Ingrida (2018). „Migracija ir gerovės valstybė: gerovės valstybės ir migracijos režimų sąsajos su migracijos srtautais“. *Filosofija Sociologija*, t. 29, Nr.4. p. 298–305.
2. Young-Jun Lee, Hiroaki Sugiura, and Ingrida Gečienė (2017). „Stay or Relocate: The Roles of Networks After the Great East Japan Earthquake“ in *Social Network Analysis of Disaster Response, Recovery, and Adaptation*, ed. by E.C. Jones and A. J. Faas, Elsevier, p.223-238.
3. Gečienė, Ingrida (2016). “Paradoxes of Family Life Trajectories in Soviet and Post-Soviet Life Strategies” in *The Soviet Past in the Post-Socialist Present: Methodology and Ethics in Russian, Baltic and Central European Oral History and Memory Studies*, ed. by M. Ilic and D. Leinartė, Routledge, p. 71-91.

Konferencijų pranešimai užsienyje

1. Gečienė, I. “Understanding of Social Impact of Migrants’ Contribution for Home Country Development” tarptautinėje IMISCOE tinklo konferencijoje “Conceptual and Methodological Approaches”, Malmö, Švedija, 2019 m. birželio 26-28.
2. Gečienė, I. “Migrants’ Potential to Contribute For Home Country Development: Lithuanian Case“ tarptautinėje konferencijoje „The Migration Conference 2018“, Lisabona, Portugalija, 2018 birželio 26-28 d.
3. Gečienė, I. “Diaspora as a builder of bridges between host and home countries” tarptautinėje konferencijoje “Building Bridges in a Complex World”, Chania, Kreta, Graikija, 2017 liepos 6-8.
4. Gečienė, I. “Diaspora potential to contribute for home country development: Lithuanian case” tarptautinėje konferencijoje “Twenty five years later (1991-2016): between Soviet past and unclear European and Eurasian future”, Budapeštas, Vengrija, 2016 m. lapkričio 25-26.

5. Gečienė, I. "Impact of highly skilled migrants on home country development: Lithuanian case" tarptautinėje IMISCOE tinklo konferencijoje "Migration and Development", Praha, Čekijos Respublika, 2016 m. birželio 30 - liepos 2.
6. Gečienė, I. "Diaspora professionals: how to mobilize them to create home country wellbeing" tarptautiniame simpoziume "Baltic Symposium 2016: Cutting Edges of Europe", Londonas, Jungtinė Karalystė, 2016 m. balandžio 20 d.
7. Gečienė, I. "Cooperation of Diaspora Professionals with the Country of Origin: Lithuanian case" tarptautinėje konferencijoje „BSA Annual Conference 2016 – Global Societies: Fragmenting and Connecting“, 6 -8 April 2016, Aston University, Birmingham, Jungtinė Karalystė.

APIE AUTOREŲ

Išsilavinimas

- 2015-2019. Doktorantūros studijos Lietuvos socialinių tyrimų centre (jungtinė doktorantūra VDU, LSTC ir KTU).
- 1996-1997. Magistro studijos pagal jungtinę programą tarp Lankasterio universiteto (Jungtinė Karalystė) ir Centrinės Europos universiteto (Vengrija), Sociologijos fakultetas, Varšuva, Lenkija.
- 1991-1995. Bakalauro studijos laipsnis Vilniaus universitete, Filosofijos fakultete, sociologijos katedroje.

Akademinio darbo patirtis

- 2001-2012. Lektorė Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultete. Dėstyti dalykai lietuvių kalba – „Komunikacijos sociologija“, „Socialinių tyrimų metodai“, „Sociologija“, „Politikos sociologija“, „Šeimos struktūra ir funkcijos“; Anglų kalba – Tarptautinės komunikacijos magistratūros programos studentams „Communication theory and research methods“; ERASMUS studentams – “Methods of Social Research”, “Political Transformation of Post-Communist Societies”.
- 2009-2017. Jaun. mokslinė darbuotoja Lietuvos socialinių tyrimų centro Sociologijos institute.
- 2011-2012. Jaun. mokslinė darbuotoja Vilniaus universiteto Filosofijos fakultete.
- 2002-2009. Jaun. mokslinė darbuotoja Socialinių tyrimų instituto Socialinių teorijų skyriuje.
- 1993-2001. Asistentė Lietuvos filosofijos ir sociologijos institute.

Kita darbo patirtis

- 2006-2019. VšĮ Socialinių inovacijų instituto direktorė, projektų ir tyrimų vadovė.
- 2006-2008. ESF finansuojamo EQUAL projekto „JUMS“ tyrimų pro-

gramos vadovė ir tarptautinio bendradarbiavimo koordinatore Viešosios politikos ir vadybos institute.

Moksliniai tyrimai

- 2015-2017. „Subjektyvus saugumas kintančiame geopolitiniame kontekste: ypatumai, formuojantys veiksniai ir individų kuriamos strategijos“, Nr. GER-004/2015. Finansuojama Lietuvos mokslo tarybos (LMT) pagal nacionalinę mokslo programą „Gerovės visuomenė“. Projekto vykdytysis partneris – Lietuvos socialinių tyrimų centras, partneris – Socialinių inovacijų institutas.
- 2013-2015. „Lietuvos diasporos profesionalų tinklų potencialo panaudojimo tyrimas“, Nr.MIP-13353. Finansuojama Lietuvos mokslo tarybos (LMT) pagal mokslininkų grupių projektų programą. Projekto vykdytysis partneris – Mykolo Romerio universitetas, partneriai – Socialinių inovacijų institutas ir „Global Lithuanian Leaders“.
- 2012-2013. „Demokratizacijos procesų Lietuvoje reprezentacijos individualioje sąmonėje“, Nr. SIN-12012. Finansuojama Lietuvos mokslo tarybos (LMT) pagal Nacionalinę mokslo programą „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“. Projekto vykdytojas – Lietuvos socialinių tyrimų centras.
- 2011-2013. „Inovacinių tinklų Lietuvoje integracijos į Europos mokslinių tyrimų erdvę analizė“, Nr. MIP-11505. Finansuojama Lietuvos mokslo tarybos (LMT) pagal mokslininkų grupių projektų programą. Projekto vykdytysis partneris – Lietuvos socialinių tyrimų centras, partneris – Socialinių inovacijų institutas.
- 2011-2012. „Lietuvos diasporos potencialo panaudojimas valstybės gerovei kurti: Europos sąjungos šalių narių geroji praktika“ Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybos įgyvendinamam projektui „Lietuvos ES reikalų sistemos efektyvumo didinimas (LESSED)“ (projekto kodas Nr. VP1-4.2-VRM-05-V02-001). Projekto vykdytojas – Mykolo Romerio universitetas.

2010-2012. „Sovietmečio atmintis pokomunistinės Lietuvos gyventojų ir išeivijos gyvenimo trajektorijose: viešųjų ir privačiųjų diskursų sąryšiai“, Nr.VAT-18/2010. Finansuojama Lietuvos mokslo tarybos (LMT) pagal Nacionalinę mokslo programą „Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas“. Projekto vykdytojas – VU Filosofijos fakultetas.

Moksliniai interesai

Migracija, socialinė stratifikacija, kultūros sociologija, politikos sociologija, socialinė ir švietimo politika, socialinių tyrimų metodai.

Elektroninio pašto adresas: gecieneingrida@gmail.com